

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta ta' l-10 ta' Gunju, 2005

Citazzjoni Numru. 1311/1999/1

**Rose Gauci u żewġha Grezzju Gauci għal kull interess
li jista' jkollu**

Versus

**Mr Donald Felice u martu Marina Felice għal kull
interess li jista' jkollha fil-liġi; u b'dikriet tal-25ta'
Ġunju 2001 għet imsejña fil-kawża Olga Avramov**

F'din il-kawża l-attriċi qiegħda tfittex għad-danni li garrbet meta tilfet kilwa li saritilha ħsara waqt intervent kirurġiku. L-ċitazzjoni tgħid illi fil-31 t'Ottubru 1997 l-attriċi kienet dañlet l-Isptar San Luqa biex issirilha operazzjoni. Dak kollu li kien meħtieġ li jsir qabel, waqt u wara l-operazzjoni sar minn jew taħt il-konvenut Kirurgu Donald Felice. L-atturi jgħidu illi l-konvenut kien traskurat, u wera nuqqas ta' ħila fil-qadi tal-professjoni tiegħu meta l-attriċi kienet pazjenta tiegħu, l-aktar waqt il-medikazzjoni u l-operazzjoni fuq l-attriċi. Minħabba f'dan l-attriċi garrbet danni.

Billi għalxejn sejħu lill-konvenuti biex jersqu għalikwidazzjoni u l-ħlas tad-danni, l-atturi fetħu din il-kawża u qegħdin jitolbu illi l-qorti:

1. tgħid illi l-konvenut wera negliġenza u nuqqas ta' ħila fil-qadi tal-professjoni tiegħu waqt il-medikazzjoni u l-operazzjoni fuq l-attriċi;
2. tillikwida d-danni li garrbet l-attriċi; u
3. tikkundanna lill-konvenuti, jew lil min minnhom jaħti, iħallsu jew iħallas id-danni hekk likwidati, flimkien ma' l-imgħaxijiet legali u l-ispejjeż.

Il-konvenuti ressqu dawn l-eċċezzjonijiet¹:

1. ma humiex kontraditturi legittimi u kienu mħarrka għalxejn għax l-operazzjoni li dwarha saret il-kawża ma saritx minnhom;
2. il-konvenuta Marina Felice ma għandhiex *locus standi* għax qatt ma kien hemm rabta bejnha u l-atturi;
3. il-konvenut [*recte*: l-attur] Grezzju Gauci ma għandux *locus standi* għax id-danni li tgħid illi garrbet l-attriċi huma "ta' materja personali u parafernali"; u
4. il-konvenuti ma jweġbux għad-danni għax dawn ma seħnewx bi ħtija tagħhom.

B'dikriet tal-25 ta' Ġunju 2001² issejtnet fil-kawża l-Kirurgu Olga Avramov, u din ressqet dawn l-eċċezzjonijiet³:

1. it-talba ta' l-atturi waqgħet bi preskrizzjoni taħt l-art. 2153 tal-Kodiċi Ċivili;
2. il-konvenut [*recte*: l-attur] Grezzju Gauci ma għandux *locus standi* għax id-danni li tgħid illi garrbet l-attriċi huma "ta' materja personali u parafernali", u ma hemm ebda rabta bejn l-attur u l-konvenuta; u
3. l-għemil professjonali ta' l-eċċipjenti fil-kura ta' l-attriċi kien ineċċepibbli u sar kif iridu l-liġi u l-arti.

Billi, minħabba n-natura tal-każ, il-qorti kienet teħtieġ l-għajnuna ta' esperti fil-qasam tal-kirurgija u l-ġinekologija, b'dikriet tat-30 t'Ottubru 2002⁴ ħatret biex igħinuha lill-Prof. Victor Griffiths u lill-Prof. Jaimé Cremona, u dawn irrelataw fit-8 ta' Jannar 2004.

Il-fatti li wasslu għal dan il-każ graw hekk:

¹ Fol. 10.

² Fol. 25.

³ Fol. 29.

⁴ Fol. 151.

L-attriċi kienet tbat i minn uġiġh f'żaqqa u f'Diċembru ta' l-1995 t-tabib tagħha baġħatha l-isptar għal investigazzjonijiet. Tqiegħdet taħt il-kura tal-*firm* immexxi mill-konvenut Kirurgu Felice bħala konsulent. Wara li saru l-eżemijiet meħtieġa, fosthom *laparoscopy* magħmula fl-1 ta' Novembru 1996 mill-imsejha fil-kawża l-Kirurgu Abramov, waħda mit-*team* tal-Kirurgu Felice, instab illi l-attriċi kienet tbat i minn *endometriosis* avanzata fil-*pelvis*, l-aktar qrib l-*adnexa* ta' uteru. Inġhatat kura b'mediċinali għal xi żmien iżda dan ma kienx biżżejjed għax f'Ottubru ta' l-1997 reġgħet daħlet l-isptar minħabba f'uġiġh. Għalhekk il-konvenut Kirurgu Felice, bi qbil mat-*team* tiegħu, iddeċieda illi l-kondizzjoni ta' l-attriċi ma setgħetx titfejjaq b'kura konservattiva u kienet teħtieġ intervent kirurġiku biex jitneħħielha l-uteru bl-*adnexa*.

Għalkemm l-attriċi, billi kienet fdata f'idejn it-*team* tal-konvenut Kirurgu Felice, kienet taħseb illi l-intervent kellu jsir minnu stess, fil-fatt il-konvenut qabba lill-imsejha fil-kawża, il-Kirurgu Abramov, biex tagħmel l-intervent, li sar fil-31 t'Ottubru 1997.

L-esperti maħtura minn din il-qorti sabu illi l-intervent kien dak li kellu jsir fiċ-ċirkostanzi, u sabu wkoll illi l-Kirurgu Abramov kellha esperjenza u ħila biżżejjed biex setgħet tagħmel l-intervent u illi l-intervent innifsu sar bir-reqqa kif iridu l-arti u x-xjenza tal-kirurġija. L-esperti fissru hekk dak li sabet il-kirurgu waqt l-intervent:

... .. f'ċertu parti ta' l-intern tal-*pelvis* kien hemm diffikultà ġmielha, u dan preċiżament fejn il-*large right endometritic ovarian cyst* kellha tiġi isseparata b'dak li aħna nsejħulu *sharp dissection* mill-aderenzi li kienu qegħdin imwaħħla mal-*parietal wall* tal-*pelvis*, tant illi s-*cyst* infaqqgħet. Mill-esperjenza tagħna stess nistgħu naffermaw li dawn l-*adhesions* tal-massa endometritika fuq in-naħa leminija tal-*pelvis* kienu sew sew fejn ir-*right ureter* mgħotti mill-*parietal peritoneum* iġħaddi għal fuq il-*pelvic brim*. Dan il-proċess ta' *adhesiolysis* jista' jkun delikat u diffiċli ferm u x'aktarx tinqala' erorraġija mat-tessuti li jintlaqtu. Huwa ferm importanti li l-kirurgu jwaqqaf l-emorraġija fil-pront u dan l-iżjed għaliex l-istess demm iġħattilu u jaħbilu l-post fejn ikun qed jaħdem u b'hekk iżidlu d-diffikultà u l-periklu. Iżjed, l-istess proċess biex wieħed jikkontrolla l-emorraġija jista' jagħmel ħsara

fil-partijiet fejn dan ikun qiegħed isir. Hawn irridu nerġgħu nispejgaw illi fost l-istrutturi vulnerabbli f'din ir-rokna tal-*pelvis* hemm proprju r-*right ureter* fin-nofs tal-kors tiegħu vertikali mill-kilwa għall-bużżieqa. Hawnhekk il-*ureter* jinsab direttament taħt il-membrana tal-*peritoneum* li tkopri l-*posterior wall* tal-*pelvis*. Iżjed, ir-*right ovary and tube ligaments* u *blood vessels* tagħhom (li kellhom jitneħħew fl-operazzjoni) anke fin-normal mingħajr patoloġija jinstabu viċin ferm tal-*pelvic wall* kopert mill-*peritoneum* proprju fejn ir-*right ureter* igħaddi 'l isfel fuq il-*pelvic brim*. Aħna naffermaw mingħajr dubju li fil-każ ta' Rose Gauci r-*right ovary bil-large endometritic cyst* kienet aderenti mal-*peritoneum* li jgħatti r-*right ureter*, u li s-separazzjoni *by dissection* ġiebet f'perikolu dawn l-istrutturi. Biss, kien hemm bżonn li din is-separazzjoni ssir. Mill-esperjenza tagħna nistgħu ngħidu li x'aktarx kien diffikoltuż u aħna naħsbu li wisq probabilmment tkun inqalgħet xi emorraġija li kien hemm bżonn li wieħed jikkontrollaha.⁵

Fil-fatt ġara illi f'tentativ li tikkontrolla emoraġġija, il-Kirurgu ħietet it-tessuti milquta u, waqt li tagħmel hekk, il-*ureter* inqabad u ntrabat b'sutura. L-esperti komplew igħidu hekk:

... .. l-operaturi kellhom jagħmlu *adhesiolysis* permezz ta' *dissection* delikata tal-partijiet li jridu jitneħħew minn dawk li trid tippreserva. Din id-*dissection* kważi bilfors toħroġ id-demmm, xi daqqiet b'abbondanza u dejjem bi tfixkil li jaħbilek u jgħattilek il-kamp fejn tkun qiegħed taħdem. Ngħiduha mill-esperjenza tagħna li dan hu fattur li kull kirurgu jħabbtu u jfixklu u minnu spiss jinqala' l-għawġ. Il-kirurgu jkollu bilfors jagħmel ħiltu biex iwaqqaf l-emorraġija biex ikun jista' jkompli, imma jrid joqgħod attent li ma jżidx il-gwaj. Il-fehma soda tagħna hija illi l-ħsara fil-*ureter* ta' Rose Gauci saret waqt attentat ta' separazzjoni ta' l-*adhesions*, u dan x'aktarx billi l-*ureter* safa maqbud u marbut b'*suture*. Nafu b'ħafna każi fejn dan ġara u fil-kotba dan insibuh spiss ferm.⁶

Minħabba f'hekk, il-*ureter* ingħalaq u l-kilwa tal-lemin ma setgħetx tkompli taħdem sew. Għalkemm, waqt illi l-attriċi nżammet l-isptar għal xi jiem wara l-intervent, ma deher

⁵ Foll. 514 et seq.

⁶ Foll. 516 et seq.

xejn li ma kienx normali, xi żmien wara bdiet tbatu minn sintomi li ġiegħlu lit-tabib tagħha jerġa' jibgħatha l-isptar għal investigazzjonijiet. Bejn Frar u Marzu ta' l-1998 instab illi l-kilwa kellha nuqqas serju ta' funzjoni u illi l-*ureter* kien magħluq għal kollox. L-attriċi tqiegħdet taħt il-kura tal-Kirurgu Karl German u, għalkemm dan għamel li seta' biex isalva l-kilwa, sab illi ma kienx għad fadlilha funzjoni u illi kienet "mitlufa". Il-kilwa għalhekk tneħħiet b'intervent ieħor li sar fl-20 ta' Mejju 1998.

Ngħaddu issa biex naraw jekk kienx hemm xi nuqqasijiet f'dak li għamlu l-konvenut u l-imsejja fil-kawża biex wassal għal dawn il-konsegwenzi, iżda qabel ma nidhlu f'dan il-meritu rridu nqisu xi eċċezzjonijiet preliminari.

Il-konvenuti Felice ressqu l-eċċezzjoni illi kienu mħarrka għalxejn: il-konvenut għax mhux hu kien li għamel l-intervent u l-konvenuta martu għax ma għandha ebda relazzjoni ma' l-atturi.

Inqisu l-ewwel l-eċċezzjoni tal-konvenuta.

Jekk jinstab illi l-konvenut naqas mill-obbligu li jaqdi l-professjoni tiegħu kif iridu l-arti u s-sengħa, u għalhekk ikollu jagħmel tajjeb għad-danni, dan ikun dejn tal-komunjoni ta' l-akkwisti, kif iġid l-art. 1327(f) tal-Kodiċi Ċivili:

1327. Bla ħsara għad-disposizzjonijiet ta' l-artikolu 1329 il-beni li jkunu parti mill-komunjoni ta' l-akkwisti jbatu biss id-djun li ġejjin:

(f) kull dejn jew indennizz dovut bħala rimedju ċivili minn xi waħda mill-partijiet fiż-żwieġ meta dak l-indennizz ma jkunx dovut bħala rimedju ċivili dwar reat li jkun sar bir-rieda.

Il-konvenuta Marina Felice għalhekk ma kinitx imħarrka għalxejn għax, għalkemm il-kawża setgħet saret kontra żewġha waħdu⁷, madankollu hi wkoll għandha interess fil-kawża għax għandha sehem fil-komunjoni ta' l-akkwisti.

Il-konvenut Kirurgu Felice ressaq l-eċċezzjoni illi hu kien imħarrek għalxejn għax mhux hu kien li għamel l-intervent. Għalkemm huwa minnu illi ma kienx il-konvenut li għamel l-intervent, madankollu dan ma huwiex biżżejjed biex jinħeles mill-ħarsien tal-ġudizzju bħallikieku ma huwiex kontradittur legittimu. Bħala l-konsulent responsabbli biex

⁷ Art. 1322(1), Kod. Civ.

jagħżel il-kirurgu li għandu jagħmel l-intervent, il-konvenut għandu l-obbligu li jara li l-kirurgu magħżul għandu l-ħila u l-esperjenza meħtieġa biex jagħmel dak l-intervent partikolari. Billi huwa biss wara s-smiġħ tal-kawża li nistgħu naraw jekk il-konvenut qediex sew dan l-obbligu, ma huwiex il-każ li jinħeles mill-ħarsien tal-ġudizzju, u l-eċċezzjoni hija għalhekk miċħuda.

Ingħatat ukoll eċċezzjoni, kemm mill-konvenuti kif ukoll mill-imsejġha fi-kawża, illi l-attur ma għandux *locus standi* f'dawn il-proċeduri għax id-danni li ġarrbet l-attriċi martu huma “personali u parafernali”.

Id-danni ma jingħatawx għall-ħsara “personali” *ut sic* iżda, bħala *damnum emergens*, għall-ispejjeż li saru minħabba l-ħsara — spejjeż li tkun ħarġithom il-komunjoni ta' l-akkwisti⁸ — u, bħala *lucrum cessans*, għat-telf ta' dak illi l-attriċi kienet tikseb bix-xogħol jew bil-ħidma tagħha, u li kienet ukoll tidħol fil-komunjoni ta' l-akkwisti⁹, li kieku l-attriċi ma ġarrbitx it-telf fis-setgħa tagħha li taħdem.

Ladarba l-attur għandu sehem fil-komunjoni ta' l-akkwisti, għandu wkoll interess f'dawn il-proċeduri, u l-eċċezzjoni illi ma għandux *locus standi* hija għalhekk miċħuda.

Naraw issa jekk, f'dak li għamlu l-konvenut u l-imsejġha fil-kawża, kienx hemm xi nuqqas li jġegħelhom jagħmlu tajjeb għad-danni.

Rajna illi l-konvenut ma ħax sehem fl-intervent, u għalhekk in-nuqqas tiegħu jista' jkun biss jekk ħa deċiżjoni ħażina meta iddeċieda illi l-intervent kien meħtieġ, u jekk l-intervent flok għamlu hu fdah f'idejn min ma kellux il-ħila meħtieġa.

L-esperti mqabbdha minn din il-qorti qablu mad-dijanjosji illi l-intervent kien konsiljabbli, kien meħtieġ u kien f'waqtu. Mix-xhieda ħareġ ukoll illi l-kirurgu magħżula mill-konvenut — l-imsejġha fil-kawża — hija kirurgu illi għandha it-tħejjija, il-ħila u l-esperjenza meħtieġa biex tagħmel intervent bħal dak li għamlet fuq l-attriċi. Għalhekk ma kien hemm ebda nuqqas mill-konvenut meta l-intervent fdah f'idejn l-imsejġha fil-kawża u ma kienx meħtieġ illi hu personalment jissorvelja l-għemil tagħha.

⁸ Art. 1327(c), Kod. Civ.

⁹ Art. 1320(a), Kod. Civ.

Tassew illi għandu mnejn illi kien ikun xieraq illi l-konvenut iġharraf lill-attriċi illi l-intervent ma kienx sejjer jagħmlu hu iżda l-imsejha fil-kawża. Madankollu, lill-qorti ma jidhrilhiex illi għandha tidhol f'dan il-meritu għax ma kienx fattur li wassal għad-danni.

Il-qorti għalhekk hija tal-fehma illi ma ntwera ebda nuqqas tal-konvenut li kien fattur biex wassal għad-danni jew biex kabbar id-danni. It-talbiet safejn magħmula kontra l-konvenuti għalhekk għandhom jiġu miċhuda.

Ngħaddu issa biex inqisu jekk kienx hemm xi nuqqas ta' l-imsejha fil-kawża.

L-esperti maħtura minn din il-qorti sabu illi episodji ta' ħsara lil *ureter* bħal ma sar fil-każ ta' l-attriċi jiġru spiss fil-prattika, u jiġru wkoll lill-aqwa kirurgi:

Għal kull min jopera fiż-żaqq, u iżjed u iżjed 'l isfel fil-*pelvis*, *injury to the ureter* huwa perikolu dejjem preżenti, dejjem wieħed għandu jzomm quddiemu, dejjem għandu jibza' [li] jinqalagħlu, u għalhekk dejjem għandu jagħmel mill-aħjar biex jevitah. B'danakollu, peress illi l-ebda każ ma huwa preċiżament u f'kollox bħall-ieħor, dawn huma biss preċetti li wieħed għandu jħares u josserva mingħajr xi garanzija li xi darba mhux sejjer tinqalagħlu xi disgrazzja proprju lilu fil-każ partikolari. Għaldaqstant fil-fehma tagħna huwa ferm diffiċli li f'każ partikolari wieħed jassenja tort jew ħtija jew nuqqas. Biżżejjed li hawn nikkwotaw mill-kapitlu *Operative injury to the ureters* tat-*textbook* tal-kirurgi eminenti amerikani Te Linde u Mattingly illi "*even the best of surgeons may injure a ureter*".¹⁰

Għalhekk il-konkluzjoni tagħhom kienet din:

Hawn niġu għall-mistoqsija jekk dan aħna nqisuhx nuqqas waqt l-operazzjoni u ngħidu LE għaliex aħna nikkonsidrawh aċċidentali sakemm ma jkunx hemm xi provi illi xi attantat ta' kontroll ta' emorraġija fil-viċinanza tal-*ureter* sar bil-goff jew b'nuqqas ta' attenzjoni jew b'negliġenza. Fil-fehma tagħna l-aċċident inqala' miċ-ċirkostanzi ta' intervent diffiċli u l-iżjed minħabba l-istat patoloġiku f'dan il-każ partikolari.¹¹

¹⁰ Fol. 515.

¹¹ Fol. 517.

Din il-konklużjoni ta' l-esperti hija tajba. Mhux kull meta intervent ma jirnexxiex, jew kull meta waqt xi intervent issir xi ħsara, ikollu jwieġeb il-kirurgu, għax ir-responsabbiltà ma hijiex awtomatika iżda biss fil-każ ta' nuqqas ta' għaqqal jew ta' ħila. Li kieku ma kienx hekk, interventi riskjużi, fejn il-possibbiltà li ma jirnexxux jew li ssir xi ħsara tkun għolja, ma ssib lil ebda kirurgu li lest li jidhrol għalihom minħabba l-biża' li jkollu jwieġeb jekk xi ħaġa tmur ħażin.

Fiċ-ċirkostanzi tal-każ kif fissru l-esperti, ma kinitx ħaġa kbira li jintlaqat il-*ureter* u l-fatt li ntlaqat mhux bilfors ifisser illi min opera mexa b'nuqqas ta' ħila jew ta' għaqqal. Madankollu, il-fatt li ma kienx bi ħtija tal-kirurgu illi ntlaqat il-*ureter* ma huwiex biżżejjed biex ngħidu illi ma kien hemm ebda nuqqas min-naħa tagħha. Il-ħsara ġrat mhux biss għax il-*ureter* inqabad fis-sutura iżda għax il-kirurgu ma ntebħitx b'dak li ġara u ma sewwietx il-ħsara minnufih, għax kieku għamlet hekk il-kilwa ma kinitx tintilef.

Kien hemm nuqqas tal-kirurgu meta din ma ntebħitx b'dak li ġara?

Dwar x'setgħet tagħmel il-kirurgu biex taċċerta ruħha li ma saret ebda ħsara lis-sistema tal-kliwi, l-esperti qalu hekk: Hemm lok għal diskussjoni jekk kienx hemm bżonn li jsir *pre-operative intravenous pyelogram (IVP)*. L-iskop ta' dan it-*test* huwa li jista' jagħtik ħafna informazzjoni fuq l-anatomija u fuq il-funzjoni taż-żewġ kliwi bil-*ureters* tagħhom u tal-bużżieqa ta' l-urina. It-*test* isir billi tinjetta fil-vina sustanza kimika illi meta tiġi *excreted* mill-kliwi tirrendi l-urina *radio-opaque* sabiex fil-ħin opportun jittieħdu *X-ray films*. B'hekk x'aktarx jista' jkollok stampa ċara tal-kliwi, *ureters* u bużżieqa. Hawn inżidu li *IVP* mhuwiex l-uniku mezz ta' investigazzjoni radjoloġika tal-*urinary system*. Illum hemm tendenza ġmielha li nippreferu li jsir l-*ultrasound*, l-iżjed għaliex dan huwa *non-invasive* fis-sens li ma tinjettax fil-ġisem sustanza kimika. Jekk wieħed irid jinwestiga l-anatomija tal-*ureter* u kilwa fuq naħa waħda, jista' jagħmel dan bil-*ascending* jew *retrograde pyelography*, meta permezz ta' intervent ta' *cystoscopy* wieħed idaħħal *catheter* irqiq fil-*ureter* minn isfel u jimbuttah 'il fuq sal-intern tal-kilwa, biex ikun jista' jinjetta r-*radio-opaque substance*.

Fil-każ ta' Rose Gauci *pre-operative IVP* ma sarx. Għall-fini ta' din il-kawża aħna jinteressana l-istat pre-operatorju u post-operatorju tal-*ureter* tal-lemin. Kieku sar *pre-operative IVP* il-kirurgu forsi kien ikun ippreparat b'ċerti grad ta' informazzjoni dwar il-funzjoni tal-kilwa l-leminija u dwar l-istat anatomiku (daqqs u forma; pożizzjoni u *course* tal-*ureter*); hawn irid jingħad li anke fin-natura normali l-*ureter* jista' juri devjazzjonijiet minn l-*istandard* kif deskritt fil-kotba għaliex dan ta' l-añħar huwa ibbażat fuq *averages* meħuda mill-maġġoranza. Hawnhekk irridu nagħmluha ċara illi l-*ultrasound* ftit jew xejn ma jista' jgħidlek fuq il-pożizzjoni u l-*course* tal-*ureter*; mill-banda l-oħra *ascending pyelography* għandha tgħidlek kull ma għandek bżonn dwar il-*ureter* u saħansitra hawn kirurgi li din huma użati jagħmluha fil-bidu ta' l-operazzjoni u jhallu l-*catheter in situ* fil-*ureter* biex jiggwidahom waqt l-operazzjoni. Imma sa fejn nafu aħna din ta' l-añħar m'hijiex il-prattika f'Malta u fil-fehma tagħna ma għandhiex titqies li hija *standard procedure* għall-maġġoranza tal-kirurgi ġinekologi madwar id-dinja. Inżidu li dwar *IVP* irid jingħad li dan bl-ebda mod għandu jsir kif ġieb u laħaq u mingħajr ħsieb ta' xejn u speċjalment minħabba *policy* ta' *defensive medicine* biex it-tabib ikopri ruħu bil-quddiem; hemm każi (tassew rari ħafna imma ippruvati) fejn l-injezzjoni ġġib *allergic reactions* serji.¹²

L-esperti mbagħad waslu għal din il-konklużjoni:

Hawnhekk ngħidu b'konvinzjoni qawwija illi l-fatt li lil Rose Gauci ma għamlulhiex *pre-operative IVP* ma għandux jitqies bħala nuqqas sinjifikanti fil-preparazzjoni għall-intervent li spicċa bil-ħsara lill-*ureter* tal-lemin.¹³

Tassew illi n-nuqqas illi jsiru l-proċeduri investigattivi mfissra mill-esperti ma jitqiesx nuqqas ta' prassi tajba fil-każijiet normali. Izda kif sewwa qalu wkoll l-esperti, ebda każ ma hu bħal każ ieħor, u jekk ċerti każijiet, minħabba fiċ-ċirkostanzi partikolari tagħhom, jeħtieġu proċeduri li normalment ma jsirux, in-nuqqas ta' dawk il-proċeduri jista' jitqies nuqqas ta' prassi tajba.

Rajna illi f'intervent bħal dak li sar lill-attriċi ma hijiex ħaġa kbira illi jintlaqat il-*ureter*. Rajna wkoll illi l-esperti sabu li l-

¹² Foll. 512 et seq.

¹³ Fol. 513.

każ ta' l-attriċi wera diffikultajiet partikolari li kienu jidhru sa minn qabel ma nbdiet il-proċedura ta' *adhesiolysis b' sharp dissection*. Rajna wkoll illi "*r-right ovary and tube bil-ligaments u blood vessels* tagħhom (li kellhom jitneħħew fl-operazzjoni) anke fin-normal mingħajr patoloġija jinstabu viċin ferm tal-*pelvic wall* kopert mill-*peritoneum* proprju fejn ir-*right ureter* iġġaddi 'l isfel fuq il-*pelvic brim*" u illi "fil-każ ta' Rose Gauci *r-right ovary bil-large endometritic cyst* kienet aderenti mal-*peritoneum* li jgħatti *r-right ureter*, u li s-separazzjoni *by dissection* ġiebet f'perikolu dawn l-istrutturi"¹⁴. Dan kollu jżid il-possibbiltà li jintlaqat il-*ureter* aktar u aktar jekk, kif xehed il-Kirurgu George Buttigieg fis-seduta tat-12 ta' Frar 2003, jista' jkun illi l-kirurgu jkun qiegħed jaħdem xi ftit jew wisq fil-għama:

Il-*ureter* suppost jidher; jekk ma jidhirx għall-inqas jinħass. Però meta jkollok massi ta' endometrijosi — kollox imwaħħal — xi drabi ma tistax tidentifikah; ħafna drabi biex tarah b'mod ċar trid litteralment tħossu; hemm ċertu *feel* li meta toqorsu l-*ureter* taħt idejk tħossu. Xi drabi ma jkunx possibbli tikxfu kif tixtieq int biex tiddemostrah.¹⁵

Dawn iċ-ċirkostanzi kollha fil-każ ta' l-atturi juru illi l-għaqal kien jitlob illi jsiru l-proċeduri investigattivi biex ikun magħruf jekk ġarax dak li kien hemm perikolu li jiġri, *i.e.* jekk intlaqatx jew inqarax il-*ureter*. Fil-fehma tal-qorti, in-nuqqas ta' l-imsejħa fil-kawża kien mhux għax qarset il-*ureter* bis-sutura iżda għax ma għamlitx dak li seta' jsir, u li fiċ-ċirkostanzi kien għaqli li jsir, biex ikun magħruf jekk saritx ħsara biex, f'dak il-każ, issewwiha minnufih. Kien dan in-nuqqas ta' l-imsejħa fil-kawża li, għax ma ntebħitx bil-ħsara li saret, żammha milli ssewwi l-ħsara u, eventwalment, dan wassal biex intilfet il-kilwa.

Il-qorti għalhekk hija tal-fehma illi kien hemm nuqqas ta' l-imsejħa fil-kawża u illi minħabba f'dan in-nuqqas għandha twieġeb għad-danni li ġarrbet l-attriċi.

Ngħaddu issa biex inqisu l-eċċezzjoni ta' preskrizzjoni taħt l-art. 2153 tal-Kodiċi Ċivili:

¹⁴ Fol. 515.

¹⁵ Fol. 390.

2153. L-azzjoni għall-ħlas tal-ħsarat mhux ikkaġunati b'reat taqa' bi preskrizzjoni bl-egħluq ta' sentejn.

Il-preskrizzjoni estintiva hija maħsuba biex tippenalizza lil dawk il-kredituri illi ma jħarsux l-interessi tagħhom, għax *vigilantibus non dormientibus iura succurrunt*.

Billi lill-atturi ma ngħatax tagħrif dwar min kien tassew li opera fuq l-attriċi, tant illi l-atturi baqgħu jaħsbu illi kien il-Kirurgu Felice u l-kawża fetħuha kontra dan u mhux kontra l-Kirurgu Abramov, u kien biss fit-2 ta' Ġunju 2000 meta l-konvenut esebixxa l-*operation report sheet*¹⁶ — dokument li kellu aċċess għalih il-konvenut iżda mhux l-atturi, tant illi fuq barra tal-*file* ta' l-isptar ta' l-attriċi hemm miktub "*CONFIDENTIAL – NOT TO BE HANDLED BY THE PATIENT*" — illi l-atturi saru jafu li l-kirurgu li għamlet l-intervent kienet l-imsejña fil-kawża, ma kien b'ebda nuqqas ta' l-atturi li dawn ma mexxewx qabel kontra l-imsejña fil-kawża. *Contra non valentem agere non currit præscriptio*, u l-preskrizzjoni bdiet tgħaddi biss minn dakinhar meta l-atturi setgħu saru jafu kontra min kellhom imexxu, *i.e.* mit-2 ta' Ġunju 2000. Is-sejña fil-kawża saret b'dikriet tal-25 ta' Ġunju 2001, anqas minn sentejn wara.

L-eċċezzjoni ta' preskrizzjoni hija għalhekk miċhuda.

Għal dawn ir-raġunijiet il-qorti, fil-waqt illi tiċhad l-ewwel talba ta' l-atturi safejn magħmula kontra l-Kirurgu Donald Felice u martu Marina Felice, tilqagħha safejn magħmula kontra Olga Avramov billi tgħid illi kien bi ħtija ta' nuqqas kolpuż ta' din illi l-attriċi garrbet danni.

Tordna illi jitkompla s-smiġħ tal-kawża għall-għanijiet tat-tieni u t-tielet talbiet.

L-ispejjeż tal-konvenuti Felice għandhom iħallsuhom l-atturi; dwar l-ispejjeż l-oħra jingħata provvediment fis-sentenza finali.

< Sentenza In Parte >

-----TMIEM-----

¹⁶ Fol. 20.